

**Muzeum Ziemi Krajeńskiej
w Nakle nad Notecią
ul. Pocztowa 14
89-100 Nakło nad Notecią
tel. fax (052) 386 08 64
mail: muzeum@gmina-naklo.pl**

Nakło nad Notecią 25.03.2014 r.

Sprawozdanie merytoryczne z działalności Muzeum Ziemi Krajeńskiej w Nakle nad Notecią w roku 2013 r.

Muzeum Ziemi Krajeńskiej (MZK) zatrudnia 4 pracowników na pełnych etatach (dyrektor, księgowa, 2 pracowników merytorycznych), oraz 1 pracownika na 1/3 etatu (sprzątaczką). Jako instytucja kultury wypełnia swoje zadania statutowe poprzez prowadzenie działalności w sześciu podstawowych aspektach: wystawienniczej, edukacyjnej, badawczej, wydawniczej, promocyjnej, gromadzenia i ochrony zabytków.

1. Działalność wystawiennicza

Wystawy czasowe

Od stycznia do grudnia można było obejrzeć 16 wystaw:

1. *Powstanie Wielkopolskie 1918/1919 na Krajnie i Pałukach* (10.01 – 10.02). Wystawa związana z 94 rocznicą wybuchu powstania wielkopolskiego.
2. *Ocalić od zapomnienia. Jedna przeszłość i przyszłość nas łączy. Spotkanie pokoleń* (19.02 – 03.03). Wystawa związana z 100. rocznicą powstania I drużyny harcerskiej w Nakle i przekazaniem do muzeum 2 zabytkowych sztandarów.
3. *Wincenty Birkenmajer. Taternik, nauczyciel, poeta* (15.03- 14.05). Wystawa zorganizowana w związku z 80. rocznicą tragicznej śmierci nauczyciela nakielskiego gimnazjum.
4. *Moje spotkania z zabytkami* (18.04 – 14.05). Wystawa pokonkursowa organizowana cyklicznie, na którą składają się prace uczniów szkół podstawowych z terenu gminy. Prace mają przedstawiać zabytki gminy Nakło.
5. *Powrót do życia*. (18.05 -29.06). Wystawa poświęcona historii Żydów, związana tematycznie z imprezą pt. *Noc Muzeów*.
6. *Współczesna wycinanka żydowska Marty Gołąb* (18.05 – 30.06). Wystawa jednej z najlepszych polskich artystek tworzącej swoje prace w nawiązaniu do tradycji oryginalnej wycinanki żydowskiej. Wystawa powiązana tematycznie z wydarzeniem *Noc Muzeów*.
7. *Szlakiem pałaców, dworów i folwarków* (15.06 – 22.06). Wystawa fotografii dokumentująca wspólne przedsięwzięcie Muzeum Ziemi Krajeńskiej i Towarzystwa Przyjaciół Nakła jakim była wycieczka zabytkowym autobusem po okolicznych zabytkach architektury.

8. *20. lat Towarzystwa Przyjaciół Nakła* (05.07–16.07). Wystawa fotografii dokumentująca działania Towarzystwa Przyjaciół Nakła.
9. *Plakat filmowy 1960-1980* (19.07-). Wystawa polskiego plakatu filmowego ze zbiorów prywatnych.
10. *Artyści nakielscy. Przybyliński, Skupniewicz* (19.07-28.08). To tytuł cyklu wystaw organizowanych już od kilku lat w Muzeum Ziemi Krajeńskiej. Każdego roku organizujemy jedną wystawę pod tym hasłem. Idea jaka przyświeca nam od początku jest prosta i mocno związana z charakterem działalności muzeum regionalnego. Chcemy przedstawiać mieszkańcom naszego regionu artystów związanych w pewien sposób z grodem nad Notecią. Te związki mogą być różnorodne. Wynikają z faktu zamieszkania, pobierania nauk w tutejszych szkołach, koneksji rodzinnych, bądź tylko urodzenia.
11. *Okupacja i zbrodnie niemieckie na Pomorzu południowym, Kujawach i Krajnie* (1.09-30.09). Ekspozycja przygotowana w rocznicę wybuchu II wojny światowej przez Instytut Pamięci Narodowej w Bydgoszczy uzupełniona przez Muzeum Ziemi Krajeńskiej.
12. *Zbrodnie w Paterku* (1.09-30.09). Wystawa ze zbiorów własnych MZK z okazji rocznicy wybuchu II wojny światowej.
13. *Wakacyjne spotkania ze sztuką* (7.09-30.09). Było to podsumowanie szóstej edycji letnich warsztatów plastycznych dla dzieci i młodzieży, które tradycyjnie prowadził artysta plastyk Zygmunt Szot. Warsztaty trwały 3 tygodnie i zgromadziły w sumie około dwudziestu młodych adeptów sztuki.
14. *Ach co to był za ślub* (4.10-30.11). Wystawa etnograficzna przybliżająca zwyczaje ślubne i weselne z terenu Krajny na przestrzeni XIX i XX wieku. Wystawie towarzyszyła konkursowa prezentacja współczesnych wiązanek ślubnych wykonanych przez pracowników nakielskich kwiaciarni.
15. *Samuraje. Rycerze dawnej Japonii* (11.10-8.12). Na wystawę składały się obiekty pochodzące ze zbiorów poznańskiego miłośnika sztuki japońskiej Macieja Płotkowiaka.
16. *Leon Wyczółkowski 1852-1936. Malarz przełomu wieków* Wystawa składająca się z części posterowej (prezentowana 17-30.12) i oryginalnych dzieł artysty pochodzących ze zbiorów Muzeum Okręgowego w Bydgoszczy (17.12-23.02). Dzieła dobrano szczególnie pod kątem prezentacji dorobku z okresu pobytu malarza na terenie dzisiejszego woj. kujawsko-pomorskiego.

Wystawa stała

Oprócz wystaw czasowych dostępna jest wystawa stała „Nakło i Krajna od pradziejów do współczesności”. Wystawa została wzbogacona o kilka nowych eksponatów. Szczególnie cenne są oryginalne średniowieczne zabytki drewniane pochodzące z wykopalisk przeprowadzonych w Nakle w latach 60. Do tej pory eksponowane były tylko ich kopie. Do wystawy stałej należy także mini lapidarium urządzone w ogródku na tyłach muzeum, które w wyniku peregrynacji związanych z pracami nad GEZ, także wzbogaciło się o 2 fragmenty nagrobków z cmentarzy w okolicach Nakła.

2. Działalność edukacyjna

Jest to jedna z podstawowych form naszej działalności statutowej. Większość podejmowanych działań w mniejszym lub większym stopniu ma charakter edukacyjny. Dotyczy to organizacji wystaw, konkursów, wycieczek, rajdów, przeprowadzania lekcji muzealnych czy organizacji wydarzeń typu Jarmark św. Wawrzyńca i Noc Muzeów.

Ogółem w ub. roku placówkę odwiedziło ok. **3200 osób**, co daje średnią ok. 280 osób miesięcznie. Były to grupy zorganizowane jak i turyści indywidualni. Wszyscy zwiedzający poruszali się po Muzeum z przewodnikiem, którym zawsze jest pracownik merytoryczny. Przeprowadzono też wykłady na specjalne zamówienie, poza siedzibą Muzeum (m.in. dla Koła Emerytów i Rencistów oraz UTW). Pracownicy Muzeum uczestniczyli ponadto w różnego rodzaju imprezach kreowanych przez MZK lub we współpracy z innymi podmiotami, podczas których dzielili się swą wiedzę na temat miasta i regionu. Wydarzenia tego typu oprócz funkcji edukacyjnych miały też charakter promocyjny.

Wystawy

Każda z naszych wystaw posiada walory edukacyjne. Niektóre są przygotowywane specjalnie pod tym kątem. Jest tak szczególnie w wypadku wszystkich wystaw pokonkursowych skierowanych do dzieci i młodzieży. Najlepszym przykładem może być wystawa zatytułowana „Moje spotkania z zabytkami”, która ma na celu uzmysłowić uczniom szkół podstawowych czym jest zabytek, jaka jest jego rola w dzisiejszym świecie, jak można go chronić, a jednocześnie daje impuls do działania plastycznego. Otwieramy ją zawsze 18 kwietnia w Międzynarodowym Dniu Ochrony Zabytków. Bardzo edukacyjne w swej formule były właściwie wszystkie prezentowane w tym roku wystawy.

Konsultacje

Udzielono kilkudziesięciu konsultacji różnego rodzaju (informacyjne, naukowe, statystyczne) osobom prywatnym i instytucjom, za pośrednictwem internetu, pisemnie lub w kontaktach bezpośrednich.

Lekcje muzealne

Oferujemy bogatą ofertę tzw. lekcji muzealnych. Są to zajęcia dla przedszkolaków, młodzieży szkolnej, studentów i dorosłych prowadzone przez pracowników muzeum na terenie naszej placówki lub rzadziej poza nią z wykorzystaniem eksponatów muzealnych i multimedii. Aktualnie proponujemy 12 tematów (1. Przy polskim stole, czyli krótka historia jedzenia i gotowania, 2. W czasach rycerzy – życie w średniowiecznym Nakle, 3. Mitologia Słowian, 4. Obyczaje i obrzędy weselne na wsi krajeńskiej, 5. Andrzejki – przyszłość woskiem lana, 6. Boże Narodzenie na Krajnie, 7. Wielkanoc na wsi-tradycja uświęcona, 8. O skarbach w muzeum, 9. Nakło- miasto trzech kultur, 10. Powstanie Wielkopolskie na Krajnie, 11. Cmentarze nakielskie, 12. Uśmiech Mantikory). Każda lekcja trwa 30-45 min. Przeprowadzono 43 lekcje i 3 wykłady na specjalne zamówienie dla przedszkolaków, uczniów szkół wszystkich stopni i dorosłych. Brało w nich udział ok. **860 słuchaczy**.

Konkursy

W ramach działalności edukacyjnej organizujemy co roku konkursy plastyczne i wiedzy historycznej dla wszystkich grup dzieci i młodzieży szkolnej, od podstawówki poprzez gimnazja do szkół średnich włącznie. Przeprowadziliśmy 4 konkursy.

1. „*Powstanie Wielkopolskie 1918/19 na Krajnie i Pałukach na tle wydarzeń międzynarodowych*”. (ogłoszenie wyników 31.01.2013). Konkurs wiedzy, który

przeznaczony jest dla uczniów szkół średnich z powiatu nakielskiego. Patronat przyjął i nagrody ufundował Starosta Nakielski. Udział wzięło 6 szkół wystawiających trzyosobowe drużyny. Konkurs składał się z testu, a w drugiej turze odpowiadano ustnie na wylosowane tematy. Wszyscy uczestnicy wraz z opiekunami otrzymali nagrody. W obecnej formule była to jego VI edycja. Konkurs przeprowadzony został we współpracy ze Związkiem Harcerstwa Polskiego Hufiec Nakło, nagrody zakupione zostały ze środków Powiatu Nakielskiego w ramach realizacji zadań publicznych z zakresu podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej, pod nazwą "Powstanie Wielkopolskie 1918-1919 na Krajnie i Pałukach."

2. „*Moje spotkania z zabytkami*”. (Ogłoszenie wyników 18.04.2013). Konkurs plastyczny dla uczniów szkół podstawowych z Gminy Nakło. Ma na celu pobudzić wrażliwość plastyczną i historyczną, zainteresować historią małej ojczyzny, uzmysłwić potrzebę ochrony zabytków i zwrócić uwagę na obiekty nieutożsamiane w potocznej percepcji z zabytkami. W kategorii „szkoły podstawowe klasy I-III” przyznano 4 nagrody i w kategorii „szkoły podstawowe IV-VI” wyróżniono 6 prac. Przyznano osobne wyróżnienie dyrektora MZK. Patronat nad konkursem objął Burmistrz Miasta i Gminy Nakło nad Notecią.

3. „*Krajna i Nakło czas wojny. 1939-1945*”(29.09). Konkurs zorganizowany pod patronatem Burmistrza Nakła w związku z 74. rocznicą wybuchu II wojny światowej i prezentowanymi z tej okazji w Muzeum Ziemi Krajeńskiej wystawami dotyczącymi terroru niemieckiego na naszych ziemiach w okresie okupacji hitlerowskiej.

Od uczestników konkursu oczekiwaliśmy prac pisemnych w dowolnej formie (maksymalnie do 5 stron formatu A4), bądź prezentacji multimedialnych (maksymalny czas trwania do 10 min) zawierających opracowania dotyczące poniższych tematów (do wyboru):

rodzinne wspomnienia, nowe opracowania znanych faktów, własne przemyślenia, refleksje po obejrzeniu wystaw nawiązujące do tematu konkursu. Zwycięzcy konkursu odczytała pracę podczas uroczystości wręczenia nagród.

4. „*Nakło historia mego miasta*” (18.10). Konkurs wiedzy o „małej ojczyźnie”. Organizowany dla uczniów gimnazjów gminy Nakło pod patronatem Burmistrza.

Współpracowaliśmy też z Zakładem Karnym w Potulicach przy organizacji cyklicznej wystawy pokonkursowej „*Stop przemocy*”. Wystawa była prezentowana w sali pałacu hrabiny Potulickiej.

Wykłady i prezentacje

Przeprowadzono następujące prelekcje i pokazy multimedialne.

1. *Ocalić od zapomnienia*. Prezentacja multimedialna zdjęć związanych z działalnością nakielskich harcerzy.
2. *Motyle nocy. Historia mody balowej* (10.03 Nakło). Z cyklu „Niedziela w Muzeum”.
3. *Muzeum Utracone cz.2*, pokaz filmu zrealizowanego na zamówienie Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego obrazującego straty kultury polskiej poniesione w wyniku II wojny światowej. W ramach Nocy Muzeów. (18.05)
4. *Historia narodu Żydowskiego w okresie II wojny światowej*. Wykład w ramach Nocy Muzeów. (18.05)
5. *Towarzystwo Przyjaciół Nakła. Minęło 20 lat*. Prezentacja multimedialna w czasie imprezy rocznicowej. (15.06)
6. *Ciężki żywot pań lekkich obyczajów*. Wykład dla Koła Emerytów i Rencistów.
7. Wykład o historii Nakła połączony ze zwiedzaniem muzeum i spacerem z przewodnikiem po mieście dla członków Towarzystwa Przyjaciół Wągrowca.

Wydarzenia

1. *Śpiewanie pieśni patriotycznych na nakielskim Rynku w związku z rocznicą Powstania wielkopolskiego 1918/19.* (25.02 ; współpraca z TPPW)
2. *Szlakiem potyczek powstania wielkopolskiego.* Projekt Towarzystwa Pamięci Powstania Wielkopolskiego, w którym MZK było partnerem wiodącym. Pracownicy muzeum spełniali rolę koordynatora i przewodników. Wycieczka autobusowa(16.03).
3. *Szlakiem hrabiny Potulickiej.* Projekt Towarzystwa Przyjaciół Nakła, w którym MZK było partnerem strategicznym zapewniającym opiekę merytoryczną. Rolę przewodnika pełnił pracownik muzeum. Rajd rowerowy.(11.05)
4. *Spacer z przewodnikiem po zabytkach nakielskich związanych z kulturą żydowską.* (Noc muzeów 18.05).
5. *Jarmark św. Wawrzyńca.* Cykliczna impreza MZK. Prezentacja ginących zawodów, obyczajów rycerskich, sztuki ludowej. (26.05).
6. *Szlakiem pałaców, dworów i folwarków.* Projekt Towarzystwa Przyjaciół Nakła, w którym MZK było partnerem strategicznym zapewniającym opiekę merytoryczną. Rolę przewodnika pełnił pracownik muzeum. Wycieczka autobusowa (08.06)
7. *Wakacyjne warsztaty muzealne* (13-31.08)
8. *Od służy do służy.* Spływ kajakowy TPN z przewodnikiem z muzeum (8.09)
9. *VI Niepodległościowy Rajd Rowerowy* (11.11). Cykliczna impreza MZK.

W efekcie nasze oddziaływanie edukacyjne było znacznie większe niż wynikałoby to ze statystyki prowadzonej w siedzibie Muzeum.

3. Działalność badawcza

Działalność ta ograniczała się do rutynowego zbierania materiałów związanych z historią Nakła i Krajny . Prowadzono wywiady środowiskowe z osobami (lub ich bliskimi), które żyjąc w naszym regionie pozostawiły w świadomości następnych pokoleń jakiś trwały ślad, zapisały się na kartach historii bądź były świadkami historycznych wydarzeń. Pracownicy merytoryczni pogłębiali swoją wiedzę studiując literaturę naukową oraz dokumentując stan zabytków w regionie. . W ramach zadań poza statutowych zakończono prace nad nową, elektroniczną wersją Gminnej Ewidencji Zabytków (GEZ), polegające na opisaniu miejsca i sporządzeniu dokumentacji fotograficznej danego obiektu. Posiadanie tego typu dokumentacji jest obowiązkiem każdej gminy.

Tam gdzie było to możliwe i gdzie uzyskano informację o prowadzeniu prac ziemnych przez nakielskie wodociągi, gazownictwo lub inną firmę, starano się monitorować te działania pod kątem ewentualnego pozyskania zabytków lub informacji archeologicznej.

Złożono wnioski do Urzędu Marszałkowskiego z prośbą o dofinansowanie badań archeologicznych na Placu Zamkowym w Nakle. Ze względu na brak zabezpieczenia finansowego środków własnych z projektu zrezygnowaliśmy na etapie konsultacji z Urzędem Marszałkowskim.

4. Działalność wydawnicza

Ograniczała się do drukowania zaproszeń , informatorów i folderów. Przygotowano wydanie kolejnego Zeszytu Historycznego MZK, którego jednak wydanie opóźniło się i zostało przesunięte na kwiecień tego roku. Pracownicy muzeum uczestniczyli indywidualnie w różnego rodzaju innych projektach wydawniczych, m.in. Urzędu Miasta i Gminy (Atlas

gminy), Towarzystwa Przyjaciół Nakła (wydawnictwo rocznicowe „20 lat minęło”), Partnerstwa dla Krajny i Pałuk (przewodnik rowerowy po powiecie nakielskim).

5. Działalność promocyjna

Przejawia się w wielu aspektach naszej działalności. Składają się na nią różne przedsięwzięcia, których cel jest tożsamy. Chodzi przede wszystkim o zaistnienie w świadomości społeczności lokalnej. Przykładem mogą być:

- udział w wojewódzkiej akcji udostępniania muzeów osobom niepełnosprawnym intelektualnie.
- akcja „Pożegnanie z mostem cukrowskim”.
- darmowe wejścia do muzeum.
- uczestnictwo w rajdach, wycieczkach, spacerach powiązanych z przybliżaniem historii regionu.
- uczestnictwo w programie „Ekomuzeum Doliny Noteci”. W ramach współpracy ze Stowarzyszeniem Partnerstwo dla Krajny i Pałuk.
- udostępnianie sal muzealnych na różnego rodzaju wydarzenia ważne dla miasta (podpisanie umowy, rocznica, jubileusz)
- uczestnictwo w programie Urzędu Marszałkowskiego i Kujawsko-Pomorskiej Organizacji Turystycznej „Unijny Paszport Turystyczny”.

6. Działalność w zakresie gromadzenia i ochrony zabytków.

Zabytki gromadzone w MZK można zakwalifikować do czterech podstawowych działów: archeologia, etnografia, historia, sztuka. Pozyskujemy muzealia na drodze zakupów, darowizn, wypożyczeń, badań ratowniczych. Ze względu na charakter naszego Muzeum ograniczamy się do wszelkiego rodzaju obiektów z regionu Krajny. Dzięki darowiznom i zakupom pozyskaliśmy **516 obiektów**. Ze względu na skromny budżet pochodziły głównie z darowizn.

Swoje prace plastyczne przekazał m.in. Józef Giersz, artysta nieprofesjonalny z Nakła. Inne cenne obiekty o charakterze historycznym przekazali między innymi: nakielskie koło ZBOWID, Hufiec Nakło, Jan Koźma, Henryk Trybuszewski, Janusz Redlak i wielu innych.

7. Inne

Szkolenia dla pracowników MZK

Pracownicy uczestniczyli w 8 szkoleniach z zakresu organizacji pracy, nowelizacji przepisów, projektów unijnych (dyrektor, księgowa, pracownicy merytoryczni).

Powierzone zadania

Zgodnie z założeniami zrealizowano pozastatutowe zadania nałożone przez organizatora (UMiG), m.in. Gminny Plan Ochrony Zabytków na Wypadek Konfliktów i Zagrożeń oraz Gminną Ewidencję Zabytków.

Remonty i modernizacje

luty:

- modernizacja systemu alarmowego (przełożenie przewodów, wymiana centralki)

- demontaż pomieszczenia magazynowego na sali wystawienniczej
- naprawą centralnego ogrzewania

marzec:

- modernizacja magazynu zabytków (montaż nowych regałów, przełożenie alarmu)

kwiecień:

- wymiana systemu oświetlenia sali wystaw czasowych (kontynuacja projektu współfinansowanego z środków PROW w ramach działania 413 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju - „Remont i modernizacja specjalistycznego oświetlenia sali wystaw czasowych...”). Uzyskaliśmy zwrot wnioskowanej kwoty (23 859,54 zł).

maj:

- malowanie ścian na I piętrze
- pozyskanie „komody krajeńskiej” w ramach działania „Ekomuzeum Doliny Noteci”. Mebel stanowi wyposażenie części informacyjno-handlowej muzeum
- bejcowanie elementów drewnianych na I piętrze
- zakładanie siatki zabezpieczającej kaloryfery (wymóg inspektora ppoż.)

czerwiec:

- montaż oświetlenia awaryjnego na sali wystaw czasowych (wymogi bezpieczeństwa)
- zakup szafy magazynowej do przechowywania mundurów
- złożenie wniosku na dofinansowanie schodolazu, urządzenia pozwalającego na pokonywanie schodów przez osoby na wózkach inwalidzkich. Zgodnie z sugestiami Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego wystąpiliśmy z wnioskiem o dofinansowanie schodolazu. Obecnie nasz wniosek został zaakceptowany przez Urząd Marszałkowski. Jego realizacja jest uzależniona od znalezienia środków własnych (20% wkładu).

lipiec:

- remont elewacji schodów zewnętrznych przy wejściu głównym

sierpień:

- remont pomieszczenia biurowego głównej księgowej (nie remontowane od 2000 r.)

listopad:

- remont pomieszczenia biurowego pracowników merytorycznych (nie remontowane od 2000 r.)
- montaż zabezpieczeń głównych ppoż (wyłączniki prądu)
- montaż zabezpieczeń antypanicznych (drzwi wejściowe)

Remonty łączyły się z zakupami wyposażenia biurowego (szafy i biurka w pomieszczeniu adiunktów) i dokumentacyjnego (dyktafon, aparat fotograficzny, drukarka). Zakupiono też lodówkę i kolejny półprofesjonalny nawilżacz powietrza konieczny do utrzymywania odpowiedniej wilgotności w salach wystawowych.

W roku 2013 zrealizowano wszystkie zaplanowane zadania planu merytorycznego i finansowego, choć nie wszystkie zadania zrealizowano w założonych terminach. W dziedzinie wystawienniczej, ze względu na przedłużający się remont głównej sali wystaw czasowych (długi czas oczekiwania na zatwierdzenie projektów), musieliśmy przełożyć termin wystawy planowanej w I kwartale na grudzień. W działaniach edukacyjnych przekroczyliśmy plan organizując jeden dodatkowy konkurs oraz uczestniczyliśmy w akcjach przez nas nie planowanych, a organizowanych przez inne podmioty. Zakończyliśmy prace merytoryczne dot. nowego wydawnictwa „Zeszyty Historyczne MZK” nr 4, jednak nie zdążyliśmy technicznie przygotować materiałów do druku (ze względów oszczędnościowych robimy to samodzielnie). Wydawnictwo ukaże się w kwietniu br. Wszystkie sprawozdania, raporty i statystyki merytoryczne jak i finansowe przedłożyliśmy w ustalonych terminach.

Dyrektor
Muzeum Ziemi Krajeńskiej
Andrzej Sołtysiak